

V Bruseli 30. júna 2023
(OR. en)

11129/23

ECOFIN 656
UEM 190
SOC 482
EMPL 333
COMPET 677
ENV 756
EDUC 269
RECH 301
ENER 392
JAI 902
GENDER 133
ANTIDISCRIM 127
JEUN 171
SAN 408

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Č. predch. dok.:	9822/1/23 REV 1
Č. dok. Kom.:	COM(2023) 601 final
Predmet:	ODPORÚČANIE RADY, ktoré sa týka národného programu reforiem Belgicka na rok 2023 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Belgicka na rok 2023

Delegáciám v prílohe zasielame vyššie uvedený návrh odporúčania Rady v znení, o ktorom rokovali Rada a Európska rada na základe odporúčania Komisie COM(2023) 601 final.

ODPORÚČANIE RADY,

Z...,

ktoré sa týka národného programu reforiem Belgicka na rok 2023 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Belgicka na rok 2023

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

keďže:

- (1) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241², ktorým sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (ďalej len „mechanizmus“), nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. Mechanizmus poskytuje členským štátom finančnú podporu na vykonávanie reforiem a investícií, pričom so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Úniou. V súlade s prioritami európskeho semestra prispieva mechanizmus k obnove hospodárstva, k inkluzívnemu zotaveniu a vykonávaniu udržateľných reforiem a investícií zvyšujúcich rast, najmä reforiem a investícií na podporu zelenej a digitálnej transformácie a na posilnenie odolnosti hospodárstiev členských štátov. Zároveň pomáha posilňovať verejné financie a podporovať rast a tvorbu pracovných miest v strednodobom a dlhodobom horizonte, posilňovať územnú súdržnosť v rámci Únie a podporovať pokračujúce vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv. Maximálny finančný príspevok pre členský štát v rámci mechanizmu bol aktualizovaný 30. júna 2022 v súlade s článkom 11 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/241.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Komisia 22. novembra 2022 prijala ročný prieskum udržateľného rastu na rok 2023, čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2023. Európska rada 23. marca 2023 schválila priority ročného prieskumu udržateľného rastu na rok 2023, ktoré sa sústreďujú na štyri rozmery konkurencieschopnej udržateľnosti. Komisia 22. novembra 2022 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011³ aj správu o mechanizme varovania na rok 2023, v ktorej Belgicko neurčila za jeden z členských štátov, ktoré môžu byť postihnuté nerovnováhami alebo ktorým môže hroziť, že budú postihnuté nerovnováhami. Hĺbkové preskúmanie preto nebude potrebné. V ten istý deň Komisia zároveň prijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Belgicka na rok 2023. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny, ako aj návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2023, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada prijala odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny⁴ (ďalej len „odporúčanie o eurozóne z roku 2023“) 16. mája 2023 a spoločnú správu o zamestnanosti 13. marca 2023.
- (3) Hoci hospodárstva Únie vykazujú pozoruhodnú odolnosť, geopolitický kontext má na ne naďalej negatívny vplyv. Keďže Únia stojí pevne po boku Ukrajiny, program hospodárskej a sociálnej politiky Únie sa zameriava na zmierňovanie negatívneho vplyvu energetických šokov v krátkodobom horizonte, a to tak v prípade zraniteľných domácností, ako aj v prípade zraniteľných podnikov, pričom sa zároveň snaží nepoľavovať v úsilí o dosiahnutie zelenej a digitálnej transformácie, podpore udržateľného a inkluzívneho rastu, zabezpečovaní makroekonomickej stability a zvyšovaní odolnosti v strednodobom horizonte. Zároveň sa intenzívne zameriava aj na zvyšovanie konkurencieschopnosti a produktivity Únie.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁴ Odporúčanie Rady zo 16. mája 2023 o hospodárskej politike eurozóny (Ú. v. EÚ C 180, 23.5.2023, s. 1).

- (4) Komisia 1. februára 2023 vydala oznámenie s názvom „Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody určený pre vek emisnej neutrálnosti“ (ďalej len „Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody“). Cieľom Priemyselného plánu v kontexte Zelenej dohody je posilniť konkurencieschopnosť emisne neutrálneho priemyslu Únie a podporiť rýchly prechod ku klimatickej neutralite. Je doplnkom k úsiliu prebiehajúcemu v rámci Európskej zelenej dohody a plánu REPowerEU. Jeho cieľom je aj poskytnúť priaznivejšie prostredie na zvyšovanie výrobných kapacít Únie pre emisne neutrálne technológie a výrobky, ktoré sú potrebné na splnenie ambiciózných cieľov Únie v oblasti klímy, a zabezpečiť prístup k relevantným kritickým surovinám, a to aj diverzifikáciou získavania zdrojov, riadnym využívaním geologických zdrojov v členských štátoch a maximalizáciou miery recyklácie surovín. Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody spočíva na štyroch pilieroch, ktorými sú predvídateľné a zjednodušené regulačné prostredie, rýchlejší prístup k finančným prostriedkom, zlepšovanie zručností a otvorený obchod v záujme vybudovania odolnejších dodávateľských reťazcov. Komisia 16. marca 2023 vydala ďalšie oznámenie s názvom „Dlhodobá konkurencieschopnosť EÚ: výhľad na obdobie po roku 2030“, ktorého štruktúra je založená na deviatich vzájomne sa posilňujúcich faktoroch s cieľom dopracovať sa k regulačnému rámcu, ktorý by povzbudzoval rast. V oznámení sa stanovujú politické priority zamerané na aktívne zabezpečovanie štrukturálnych zlepšení, dobre cielených investícií a regulačných opatrení pre dlhodobú konkurencieschopnosť Únie a jej členských štátov. Ďalej uvedené odporúčania pomáhajú riešiť tieto priority.
- (5) V roku 2023 pokračuje európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík vo svojom vývoji v súlade s vykonávaním mechanizmu. Na plnenie priorít jednotlivých politík v rámci európskeho semestra je naďalej nevyhnutné, aby sa plne vykonávali plány obnovy a odolnosti, keďže tieto plány sa zaoberajú všetkými príslušnými odporúčaniami pre jednotlivé krajiny vydanými v posledných rokoch alebo ich významnou časťou. Odporúčania pre jednotlivé krajiny na roky 2019, 2020 a 2022 sú naďalej rovnako relevantné pre plány obnovy a odolnosti, ktoré boli zrevidované, aktualizované alebo zmenené v súlade s článkami 14, 18 a 21 nariadenia (EÚ) 2021/241.

- (6) Cieľom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435⁵ (ďalej len „nariadenie REPowerEU“), ktoré bolo prijaté 27. februára 2023, je čo najskôr ukončiť závislosť Únie od dovozu ruských fosílnych palív. Prispeje sa tým k energetickej bezpečnosti a diverzifikácii dodávok energie do Únie a zároveň sa zvýši miera využívania obnoviteľných zdrojov energie, zvýšia sa kapacity na uskladňovanie energie a energetická efektívnosť. Nariadenie REPowerEU umožňuje členským štátom pridať do svojich národných plánov obnovy a odolnosti novú kapitolu REPowerEU s cieľom financovať kľúčové reformy a investície, ktoré pomôžu dosiahnuť ciele plánu REPowerEU. Tieto reformy a investície pomôžu tiež posilniť konkurencieschopnosť emisne neutrálneho priemyslu Únie, ako sa uvádza v Priemyselnom pláne v kontexte Zelenej dohody, a prispievajú k plneniu odporúčaní pre jednotlivé krajiny týkajúcich sa energetiky, ktoré boli pre členské štáty vydané v roku 2022 a prípadne v roku 2023. Nariadením REPowerEU sa zavádza nová kategória nenávratnej finančnej podpory, ktorú majú členské štáty k dispozícii na financovanie nových reforiem a investícií súvisiacich s energetikou v rámci svojich plánov obnovy a odolnosti.

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1).

- (7) Komisia 8. marca 2023 prijala oznámenie, ktoré obsahuje usmernenia v oblasti fiškálnej politiky na rok 2024 (ďalej len „oznámenie z 8. marca 2023“). Jeho cieľom je podporiť členské štáty pri vypracúvaní programov stability a konvergenčných programov, a tým posilniť koordináciu politík. Komisia pripomenula, že všeobecná úniková doložka Paktu stability a rastu sa koncom roka 2023 deaktivuje. Vyzvala na prijatie fiškálnych politík v rokoch 2023 – 2024, ktoré zabezpečia strednodobú udržateľnosť dlhovej služby a udržateľným spôsobom zvýšia potenciálny rast, a vyzvala členské štáty, aby vo svojich programoch stability a konvergenčných programoch na rok 2023 stanovili, ako vo svojich fiškálnych plánoch zabezpečia dodržiavanie referenčnej hodnoty na úrovni 3 % hrubého domáceho produktu (HDP) stanovenej v zmluve, ako aj realistické a nepretržité znižovanie dlhu, resp. jeho udržanie na obozretnej úrovni v strednodobom horizonte. Komisia tiež vyzvala členské štáty, aby postupne zrušili vnútroštátne fiškálne opatrenia zavedené na ochranu domácností a podnikov pred energetickým cenovým šokom, pričom začnú najmenej cieľovými opatreniami. Zároveň uviedla, že ak by v dôsledku obnovených tlakov na ceny energie bolo potrebné predĺžiť podporné opatrenia, členské štáty by takéto opatrenia mali lepšie zacieliť na zraniteľné domácnosti a podniky. Komisia uviedla, že fiškálne odporúčania budú kvantifikované a diferencované. Okrem toho, ako sa navrhuje v jej oznámení z 9. novembra 2022 o smerovaní reformy rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ, fiškálne odporúčania by sa sformulovali na základe čistých primárnych výdavkov. Odporučila, aby všetky členské štáty pokračovali v ochrane investícií financovaných z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečili účinné využívanie finančných prostriedkov z mechanizmu a z iných fondov Únie, a to najmä v prospech cieľov zelenej a digitálnej transformácie a odolnosti. Komisia uviedla, že navrhne Rade, aby na jar 2024 začala postupy pri nadmernom deficite, a to na základe deficitu podľa výsledných údajov za rok 2023 v súlade so súčasnými právnymi ustanoveniami.

- (8) Komisia 26. apríla 2023 predložila legislatívne návrhy na zavedenie komplexnej reformy pravidiel Únie týkajúcich sa správy hospodárskych záležitostí. Hlavným cieľom návrhov je posilniť udržateľnosť verejného dlhu a podporiť udržateľný a inkluzívny rast vo všetkých členských štátoch prostredníctvom reforiem a investícií. Komisia sa vo svojich návrhoch zameriava na zvýšenie zodpovednosti členských štátov, zjednodušenie rámca a posun smerom k väčšiemu strednodobému zameraniu v kombinácii s účinným a súdržnejším presadzovaním. Podľa záverov Rady zo 14. marca 2023 o usmerneniach týkajúcich sa reformy rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ je cieľom ukončiť legislatívnu prácu v roku 2023.
- (9) V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241 Belgicko predložilo Komisii 30. apríla 2021 svoj národný plán obnovy a odolnosti. Komisia podľa článku 19 nariadenia (EÚ) 2021/241 posúdila relevantnosť, účinnosť, efektívnosť a koherentnosť plánu obnovy a odolnosti, a to v súlade s usmerneniami pre posudzovanie uvedenými v prílohe V k uvedenému nariadeniu. Rada 13. júla 2021 prijala vykonávacie rozhodnutie o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Belgicka⁶. Uvoľnenie splátok je podmienené prijatím rozhodnutia Komisie v súlade s článkom 24 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2021/241 o tom, že Belgicko uspokojivo splnilo príslušné míľniky a ciele stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady. Keď sa hovorí o uspokojivom splnení, predpokladá sa, že v súvislosti s predchádzajúcimi míľnikmi a cieľmi, ktoré už boli dosiahnuté, nedošlo k zvratu.

⁶ ST 10161/21 INIT; ST 10161/21 ADD 1.

- (10) Belgicko 30. apríla 2023 predložilo svoj národný program reforiem na rok 2023 a svoj program stability na rok 2023 v súlade s článkom 4 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1466/97. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali spoločne. V súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/241 sa v národnom programe reforiem na rok 2023 zohľadňujú aj polročné správy Belgicka o pokroku dosiahnutom pri plnení jeho plánu obnovy a odolnosti.
- (11) Komisia 24. mája 2023 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Belgicka na rok 2023. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Belgicko dosiahlo pri plnení príslušných odporúčaní pre danú krajinu, ktoré prijala Rada v rokoch 2019 až 2022, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Belgicka. Na základe tejto analýzy sa v správe o krajine identifikovali nedostatky v súvislosti s výzvami, ktoré plán obnovy a odolnosti nerieši alebo ich rieši len čiastočne, ako aj v súvislosti s novými a vznikajúcimi výzvami. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Belgicka pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľov Únie v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.
- (12) Podľa údajov, ktoré overil Eurostat, sa deficit verejných financií Belgicka znížil z 5,5 % HDP v roku 2021 na 3,9 % HDP v roku 2022, zatiaľ čo verejný dlh klesol zo 109,1 % HDP na konci roku 2021 na 105,1 % HDP na konci roku 2022. Komisia 24. mája 2023 vydala správu podľa článku 126 ods. 3 zmluvy. V uvedenej správe sa rozoberala rozpočtová situácia Belgicka, keďže jeho deficit verejných financií v roku 2022 presiahol referenčnú hodnotu 3 % HDP stanovenú v zmluve. V správe sa konštatovalo, že kritérium deficitu nebolo dodržané. V súlade s oznámením z 8. marca 2023 Komisia nenavrhol začatie nových postupov pri nadmernom deficite na jar 2023. Komisia následne uviedla, že navrhne Rade, aby na jar 2024 začala postupy pri nadmernom deficite na základe deficitu podľa výsledných údajov za rok 2023. Belgicko by to malo zohľadniť pri plnení svojho rozpočtu na rok 2023 a pri vypracúvaní svojho návrhu rozpočtového plánu na rok 2024.

- (13) Saldo verejných financií ovplyvnili opatrenia fiškálnej politiky podniknuté na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvyšovania cien energie. V roku 2022 takéto opatrenia fiškálnej politiky znižujúce príjmy zahŕňali zníženie spotrebných daní z benzínových pohonných hmôt a zníženie DPH na elektrinu a plyn v prípade zmlúv pre domácnosti, zatiaľ čo takéto opatrenia fiškálnej politiky zvyšujúce výdavky zahŕňali rozšírenú uplatniteľnosť sociálnej tarify na elektrinu a zemný plyn pre zraniteľné domácnosti, plošné príjmové transfery domácnostiam priamo prostredníctvom ich účtov za plyn a elektrickú energiu („energetický balík“), účelovo viazané jednorazové transfery (pre domácnosti používajúce vykurovací olej, propán alebo peletové palivá) a priamu podporu na pomoc spoločnostiam, ktoré čelia rastúcim nákladom na energiu. Náklady na uvedené opatrenia boli čiastočne kompenzované novými daňami z neočakávaných ziskov výrobcov a dodávateľov energie, konkrétne v odvetví elektrickej energie a ropy. Komisia odhaduje, že čisté rozpočtové náklady na tieto opatrenia v roku 2022 predstavovali 0,9 % HDP. Saldo verejných financií bolo ovplyvnené aj rozpočtovými nákladmi na dočasnú ochranu vysídlených osôb z Ukrajiny, ktoré sa v roku 2022 odhadujú na 0,1 % HDP. Odhadované náklady na dočasné núdzové opatrenia súvisiace s krízou spôsobenou ochorením COVID-19 zároveň klesli z 3 % HDP v roku 2021 na 0,5 % HDP v roku 2022.
- (14) Rada 18. júna 2021 odporučila, aby Belgicko v roku 2022⁷ využilo mechanizmus na financovanie dodatočných investícií na podporu obnovy a zároveň uskutočňovalo obozretnú fiškálnu politiku. Rada okrem toho odporučila, aby Belgicko zachovalo investície financované z vnútroštátnych zdrojov.

⁷ Odporúčanie Rady z 18. júna 2021, ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Belgicka na rok 2021 (Ú. v. EÚ C 304, 29.7.2021, s. 1).

- (15) Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky⁸ v roku 2022 podporné, a to na úrovni -2 % HDP. V súlade s odporúčaním Rady Belgicko naďalej podporovalo obnovu investíciami, ktoré sa majú financovať z mechanizmu. Výdavky financované z grantov v rámci mechanizmu a z iných fondov Únie dosiahli v roku 2022 výšku 0,2 % HDP (0,2 % HDP v roku 2021). Investície financované z vnútroštátnych zdrojov predstavovali neutrálny príspevok k zámerom fiškálnej politiky⁹. Belgicko teda zachovalo investície financované z vnútroštátnych zdrojov, ako odporučila Rada. Rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez nových príjmových opatrení) zároveň predstavoval expanzívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 1,9 percentuálneho bodu. Tento významný expanzívny príspevok zahŕňal dodatočný vplyv opatrení fiškálnej politiky podniknutých na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvyšovania cien energie (dodatočné čisté rozpočtové náklady vo výške 0,8 % HDP v porovnaní s rokom 2021), ako aj náklady na poskytnutie dočasnej ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny (0,1 % HDP). K rastu čistých primárnych bežných výdavkov zároveň prispelo aj zvyšovanie bežných výdavkov, najmä v dôsledku automatickej indexácie sociálnych dávok a miezd vo verejnom sektore a iných štrukturálne rastúcich bežných výdavkov, v ktorých sa odráža predovšetkým demografické starnutie. Tento významný expanzívny príspevok bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov bol teda iba čiastočne spôsobený opatreniami na riešenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvyšovania cien energie a nákladmi na poskytovanie dočasnej ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny. Belgicko teda dostatočne neobmedzilo rast bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov.

⁸ Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako zmena primárnych výdavkov (bez diskrečných príjmových opatrení) okrem dočasných núdzových opatrení súvisiacich s krízou spôsobenou ochorením COVID-19, ale vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci mechanizmu a z iných fondov Únie v porovnaní so strednodobým potenciálnym rastom. Podrobnejšie informácie sú uvedené v rámčeku 1 v tabuľkách týkajúcich sa fiškálnej štatistiky.

⁹ Ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov predstavovali neutrálny príspevok vo výške 0 percentuálnych bodov HDP.

- (16) Makroekonomický scenár, z ktorého vychádzajú rozpočtové projekcie uvedené v programe stability na rok 2023, je na rok 2023 a na nasledujúce obdobie v súlade s prognózou Komisie z jari 2023. Vláda predpokladá, že reálny HDP sa v roku 2023 zvýši o 1 % a v roku 2024 o 1,7 %. Na porovnanie, v prognóze Komisie z jari 2023 sa predpokladá rast reálneho HDP na úrovni 1,2 % v roku 2023 a 1,4 % v roku 2024.
- (17) Vláda vo svojom programe stability na rok 2023 očakáva, že deficit verejných financií sa v roku 2023 zvýši na 5,1 % HDP. V tomto zvýšení v roku 2023 sa odzrkadľujú najmä stúpajúce trvalé bežné výdavky, predovšetkým v dôsledku automatickej indexácie sociálnych dávok a miezd vo verejnom sektore, ako aj demografického starnutia, vplyv na rozpočet vyplývajúci z dočasného zníženia príspevkov na sociálne zabezpečenie odvádzaných podnikmi v prvom polroku 2023 a reforma zdaňovania energetických výrobkov pre domácnosti, ktorá zvyšuje deficit. Podľa programu stability na rok 2023 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa zvýši zo 105,1 % na konci roku 2022 na 106,7 % na konci roku 2023. V prognóze Komisie z jari 2023 sa na rok 2023 predpokladá deficit verejných financií na úrovni 5 % HDP. To je v súlade s deficitom, ktorý sa predpokladá v programe stability na rok 2023. V prognóze Komisie z jari 2023 sa počíta s mierne nižším pomerom dlhu verejnej správy k HDP, a to 106 % na konci roku 2023. Tento rozdiel je spôsobený o niečo vyšším predpokladaným nominálnym HDP v roku 2023 v prognóze Komisie z jari 2023.

- (18) Saldo verejných financií v roku 2023 budú podľa očakávaní naďalej ovplyvňovať fiškálne opatrenia podniknuté na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvyšovania cien energie. Patria medzi ne opatrenia z roku 2022, ktorých platnosť bola predĺžená, najmä zníženie spotrebných daní z benzínových pohonných hmôt ukončené 31. marca 2023, zníženie DPH na elektrinu a plyn v prípade zmlúv pre domácnosti; rozšírenie uplatniteľnosti sociálnej tarify na energetické výrobky, energetický balík, účelovo viazané jednorazové transfery (pre domácnosti používajúce iné zdroje vykurovania, ako je plyn a elektrina) a priama podpora na pomoc spoločnostiam, ktoré čelia rastúcim nákladom na energiu. Náklady na uvedené opatrenia sú naďalej čiastočne kompenzované daňami z neočakávaných ziskov dodávateľov energie, konkrétne daňami v odvetviach elektrickej energie a ropy, ktoré sú zavedené od roku 2022, a daňou pre prevádzkovateľa medzinárodnej plynárenskej siete (Fluxys) v roku 2023. Po zohľadnení týchto príjmov sa v prognóze Komisie z jari 2023 predpokladajú v roku 2023 čisté rozpočtové náklady na podporné opatrenia na úrovni 0,4 % HDP¹⁰. Zdá sa, že väčšina opatrení v roku 2023 nie je zameraná na najzraniteľnejšie domácnosti alebo podniky, hoci mnohé z nich vysielajú cenový signál na zníženie dopytu po energii a zvýšenie energetickej efektívnosti. V dôsledku toho sa v prognóze Komisie z jari 2023 výška cielených podporných opatrení, ktorú možno zohľadniť pri posudzovaní dodržiavania odporúčania Rady z 12. júla 2022¹¹, odhaduje na 0,1 % HDP v roku 2023 (v porovnaní s 0,2 % HDP v roku 2022). Predpokladá sa, že rozpočtové náklady na dočasnú ochranu poskytovanú vysídleným osobám z Ukrajiny zostanú v porovnaní s rokom 2022 stabilné. Napokon sa očakáva, že na saldo verejných financií v roku 2023 bude mať priaznivý vplyv postupné rušenie dočasných núdzových opatrení súvisiacich s krízou spôsobenou ochorením COVID-19, ktoré boli odhadnuté na 0,5 % HDP.

¹⁰ Tento údaj predstavuje úroveň ročných rozpočtových nákladov na uvedené opatrenia, a to vrátane bežných príjmov a výdavkov, a prípadne aj opatrení v oblasti kapitálových výdavkov.

¹¹ Odporúčanie Rady z 12. júla 2022, ktoré sa týka národného programu reforiem Belgicka na rok 2022 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Belgicka na rok 2022 (Ú. v. EÚ C 334, 1.9.2022, s. 1).

- (19) Rada vo svojom odporúčaní z 12. júla 2022 odporučila, aby Belgicko v roku 2023 zabezpečilo obozretnú fiškálnu politiku, najmä obmedzením rastu primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov pod úroveň strednodobého rastu potenciálneho HDP¹², pričom sa zohľadní pokračujúca dočasná a cielená podpora pre domácnosti a podniky, ktoré sú najzraniteľnejšie voči zvyšovaniu cien energie, a pre ľudí, ktorí utekajú z Ukrajiny. Belgicko by zároveň malo byť pripravené prispôsobiť bežné výdavky vyvíjajúcej sa situácii. Belgicku bolo zároveň odporúčené zvýšiť verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti s ohľadom na iniciatívu REPowerEU, okrem iného aj využitím mechanizmu a iných fondov Únie.

¹² Na základe prognózy Komisie z jari 2023 sa strednodobý (desaťročný priemerný) rast potenciálneho HDP Belgicka v nominálnom vyjadrení odhaduje na 5,4 %.

- (20) V prognóze Komisie z jari 2023 sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky budú v roku 2023 v kontexte vysokej inflácie expanzívne (-1,1 % HDP), pričom aj v roku 2022 boli zámery fiškálnej politiky expanzívne (-2 % HDP). Očakáva sa, že rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez diskrečných príjmových opatrení) bude v roku 2023 predstavovať expanzívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 0,7 % HDP. To zahŕňa zníženie nákladov na ciele podporné opatrenia pre domácnosti a podniky, ktoré sú najzraniteľnejšie voči zvyšovaniu cien energie, o 0,1 % HDP. Vyšší rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov než strednodobý rast potenciálneho HDP teda nie je spôsobený cieľnou podporou pre domácnosti a podniky, ktoré sú najzraniteľnejšie voči zvyšovaniu cien energie, a pre ľudí utekajúcich z Ukrajiny. Expanzívny rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez diskrečných príjmových opatrení) je spôsobený aj trvalým zvyšovaním miezd vo verejnom sektore a sociálnych dávok (v dôsledku indexácie týchto miezd a dávok), štrukturálne rastúcimi bežnými výdavkami vyplývajúcimi zo starnutia obyvateľstva, reformou zdaňovania energie v prípade zmlúv pre domácnosti a dočasným znížením príspevkov na sociálne zabezpečenie odvádzaných podnikmi v prvom polroku 2023. Možno teda konštatovať, že predpokladaný rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov nie je v súlade s odporúčaním Rady z 12. júla 2022. Výdavky financované z grantov v rámci mechanizmu a z iných fondov Únie majú v roku 2023 predstavovať 0,3 % HDP, zatiaľ čo investície financované z vnútroštátnych zdrojov majú predstavovať expanzívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 0,1 percentuálneho bodu¹³. Belgicko teda plánuje financovať dodatočné investície prostredníctvom mechanizmu a iných fondov Únie a zároveň plánuje zachovať investície financované z vnútroštátnych zdrojov. Plánuje financovať verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a do energetickej bezpečnosti, ako sú investičné projekty v sektore renovácie budov, udržateľnej mobility a dekarbonizácie energetiky, a kľúčové investície na urýchlenie digitálnej transformácie vrátane digitalizácie verejnej správy, podpory digitálnej integrácie a posilnenia kybernetickej bezpečnosti, ktoré sú financované z mechanizmu a z iných fondov Únie.

¹³ Predpokladá sa, že ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov budú predstavovať expanzívny príspevok vo výške 0,1 percentuálneho bodu HDP.

- (21) Podľa programu stability na rok 2023 sa očakáva, že deficit verejných financií v roku 2024 klesne na úroveň 4,2 % HDP. V poklese v roku 2024 sa prejavuje aj zrušenie dočasných podporných opatrení, ktoré boli prijaté v kontexte rastúcich cien energie. Podľa programu stability na rok 2023 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa koncom roka 2024 zvýši na 107,1 %. Na základe opatrení v príslušných oblastiach politiky, ktoré boli známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2023 predpokladá, že deficit verejných financií bude v roku 2024 na úrovni 4,7 % HDP. Tento deficit je vyšší ako deficit predpokladaný v programe stability na rok 2023, a to najmä v dôsledku opatrení znižujúcich deficit, ktoré ešte neboli v programe stability na rok 2023 špecifikované a predstavujú 0,2 % HDP (a preto nie sú zohľadnené v prognóze Komisie z jari 2023), a v dôsledku menej priaznivej prognózy príjmov verejnej správy, najmä pokiaľ ide o dane z príjmov právnických osôb. V prognóze Komisie z jari 2023 sa počíta s podobným pomerom dlhu verejnej správy k HDP, a to 107,3 % na konci roku 2024.
- (22) V programe stability na rok 2023 sa predpokladá postupné ukončenie všetkých podporných opatrení v oblasti energetiky v roku 2024. Komisia takisto v súčasnosti predpokladá úplné ukončenie podporných opatrení v oblasti energetiky v roku 2024. Vychádza sa pritom z predpokladu, že ceny energie nezačnú opäť rásť.

- (23) V nariadení (ES) č. 1466/97 sa požaduje ročné zlepšenie štrukturálneho rozpočtového salda smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu o referenčnú hodnotu na úrovni 0,5 % HDP¹⁴. Vzhľadom na aspekty fiškálnej udržateľnosti a potrebu znížiť deficit pod referenčnú hodnotu 3 % HDP stanovenú v zmluve by bolo podľa Komisie vhodné, aby sa v roku 2024 štrukturálne saldo zlepšilo aspoň o 0,7 % HDP. V záujme zabezpečenia takéhoto zlepšenia a v súlade s metodikou Komisie by rast čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov¹⁵ v roku 2024 nemal presiahnuť 2 %, ako sa uvádza v tomto odporúčaní. Zároveň by sa mali postupne zrušiť zostávajúce podporné opatrenia v oblasti energetiky (ktoré Komisia v súčasnosti odhaduje na 0,4 % HDP v roku 2023), ak to umožní vývoj na trhu s energiou a počnúc najmenej cielenými opatreniami, a súvisiace úspory by sa mali použiť na zníženie deficitu verejných financií. Okrem toho podľa prognózy Komisie z jari 2023 rast čistých primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov v roku 2023 nie je v súlade s odporúčaním Rady z 12. júla 2022. Ak sa to potvrdí, bol by vhodný nižší rast čistých primárnych výdavkov v roku 2024.
- (24) V prognóze Komisie z jari 2023 sa očakáva, že za predpokladu nezmenených politík budú čisté primárne výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov v roku 2024 rásť na úrovni 2,7 %, čo je nad odporúčanou mierou rastu.

¹⁴ V článku 5 nariadenia (ES) č. 1466/97 sa takisto vyžaduje úprava vo výške viac ako 0,5 % HDP pre členské štáty s verejným dlhom presahujúcim 60 % HDP alebo s výraznejšími rizikami v oblasti udržateľnosti dlhovej služby.

¹⁵ Čisté primárne výdavky sú vymedzené ako výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov bez diskrečných príjmových opatrení a bez úrokových výdavkov a výdavkov na cyklickú nezamestnanosť.

- (25) Podľa programu stability na rok 2023 sa očakáva, že verejné investície sa zvýšia z 2,9 % HDP v roku 2023 na 3,1 % HDP v roku 2024. Vyššie investície sú spôsobené vyššími investíciami financovanými z vnútroštátnych zdrojov a investíciami financovanými z prostriedkov Únie, a to najmä z mechanizmu. V programe stability na rok 2023 sú uvedené reformy a investície, od ktorých sa očakáva, že prispedia k fiškálnej udržateľnosti a k udržateľnému a inkluzívnemu rastu. Medzi tieto reformy a investície patrí projekt fiškálnej reformy systému daní a dávok zameraný na podporu zamestnanosti a hospodárskej činnosti, čím sa podporí udržateľnosť verejných financií, ako aj dôchodková reforma (ako sa predpokladá v pláne obnovy a odolnosti) s cieľom zlepšiť finančnú udržateľnosť dôchodkového systému. Plán obnovy a odolnosti má okrem toho zintenzívniť úsilie o posilnenie verejných investícií s cieľom urýchliť zelenú a digitálnu transformáciu, a to aj vykonávaním plánu obnovy a odolnosti.
- (26) V programe stability na rok 2023 je načrtnuté strednodobé fiškálne smerovanie do roku 2026. Podľa programu stability na rok 2023 sa očakáva, že deficit verejných financií klesne na úroveň 3,3 % HDP v roku 2025, pričom do roku 2026 má klesnúť na 2,9 % HDP. Predpokladá sa teda, že deficit verejných financií klesne v roku 2026 pod úroveň 3 % HDP. Podľa programu stability na rok 2023 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa zvýši zo 107,1 % na konci roku 2024 na 107,8 % na konci roku 2026.

(27) Belgicko čelí značným výzvam v oblasti fiškálnej udržateľnosti. Tieto výzvy súvisia s vysokou úrovňou dlhu verejnej správy, ako aj s očakávaným zhoršovaním (za predpokladu nezmenenej politiky) vplyvu výdavkov súvisiacich so starnutím obyvateľstva na verejné financie vzhľadom na rýchle starnutie populácie. V správe Komisie o starnutí obyvateľstva z roku 2021 sa predpokladá zvýšenie výdavkov súvisiacich so starnutím obyvateľstva o 3,6 percentuálneho bodu HDP do roku 2040 a o 5,4 percentuálneho bodu HDP do roku 2070, najmä v dôsledku výdavkov na dôchodky a dlhodobú starostlivosť. Predpokladá sa, že výdavky na dôchodky sa v rokoch 2019 – 2070 zvýšia o 3 percentuálne body HDP, pričom v eurozóne majú vzrásť v priemere o 0,1 percentuálneho bodu HDP. V prípade Belgicka by prevažná časť predpokladaného zvýšenia nastala už do roku 2040, keď sa výdavky na dôchodky zvýšia o 2,7 percentuálneho bodu HDP na 14,9 % HDP. Tento problém má pomôcť riešiť dôchodková reforma zahrnutá do belgického plánu obnovy a odolnosti spolu s ďalšími cieľmi, ako je napríklad zlepšenie sociálnej udržateľnosti systému, motivovanie ľudí, aby zostali aktívni na trhu práce aj po splnení podmienok na predčasný odchod do dôchodku, a zabezpečenie väčšej konvergencie medzi dôchodkovými systémami a v rámci nich. Pokiaľ ide o dlhodobú starostlivosť, verejné výdavky dosiahli v roku 2019 úroveň 2,2 % HDP (priemer v Únii predstavuje 1,7 %), čím sa Belgicko zaradilo medzi krajiny s najvyššími výdavkami na dlhodobú starostlivosť v Únii. V základnom scenári sa predpokladá, že výdavky na dlhodobú starostlivosť sa do roku 2070 zvýšia ešte viac na 4,3 % HDP. V najnepriaznivejších scenároch by sa však tieto výdavky mohli zvýšiť až na 6,0 % HDP.¹⁶ Dôkazy poukazujú na možné nadmerné využívanie rezidenčnej starostlivosti a zbytočné alebo predčasné umiestňovanie starších ľudí do ústavnej starostlivosti. Z dostupných údajov vyplýva, že počet starších ľudí umiestnených zbytočne alebo prinajmenšom predčasne do zariadení rezidenčnej starostlivosti zostáva vysoký, hoci počas posledného desaťročia klesá. Z údajov konkrétne vyplýva, že podiel jednotlivcov, ktorých sa táto otázka týka, je vysoký v Bruseli a vo Valónsku. Federálne subjekty, na ktoré je od roku 2019 prenesená zodpovednosť za dlhodobú starostlivosť, spustili reformy na zlepšenie nákladovo efektívneho využívania rôznych foriem starostlivosti, ktorých cieľom je predovšetkým zabrániť zbytočnému alebo predčasnému umiestňovaniu do ústavnej starostlivosti, prípadne ho oddialiť. Nekladú však dostatočný dôraz na riešenie problému fiškálnej udržateľnosti.

¹⁶ Európska komisia, 2021 Ageing Report (Správa o starnutí obyvateľstva z roku 2021). V konvergenčnom scenári nákladov a v konvergenčnom scenári nákladov a pokrytia sa predpokladá, že výdavky Belgicka na dlhodobú starostlivosť dosiahnu 6 % HDP.

- (28) Napriek nedávnym reformám zostáva v Belgicku daňovo-odvodové zaťaženie (príspevky na sociálne zabezpečenie a zdaňovanie príjmov z práce) vo všetkých mzdových pásmach výrazne nad priemerom Únie s výnimkou zamestnancov s veľmi nízkou mzdou (50 % priemeru), čo môže odrádzať od práce. Zaviedlo sa niekoľko opatrení na zvýšenie čistého príjmu zamestnancov s nízkou mzdou, ako napríklad pracovný bonus (vo Flámsku) a dávky pre dlhodobo nezamestnaných podmienené výkonom práce alebo dávky na medziregionálnu mobilitu (na federálnej úrovni). Uvedené opatrenia však zároveň ešte viac zvyšujú vysokú hraničnú sadzbu dane pre zamestnancov s nižšími strednými príjmami (tzv. pasca nízkej mzdy), čo môže odrádzať od investícií do celoživotného vzdelávania, ako aj zvyšovať počet odpracovaných hodín. Dávky v nezamestnanosti sú časovo neobmedzené a v prípade dlhodobo nezamestnaných sa nezisťujú majetkové pomery. Viaceré nepeňažné sociálne dávky sú navyše naviazané na nezamestnanosť poberateľa, čo môže prispievať k pasci pretrvávajúcej nečinnosti, nezamestnanosti a nízkej mzdy. Plošná revízia systému dávok by zlepšila transparentnosť z hľadiska pracovných stimulov a mohla by prispieť k vyššej účinnosti aktivačných politík.

- (29) Rozsiahle využívanie daňových výdavkov – čiastočne na vyváženie vysokých daňových sadzieb – prináša neefektívnosť a zvýhodňuje určité druhy odmien a výdavkov. To vedie k hospodárskym, sociálnym a environmentálnym deformáciám. Osobitné režimy, ako sú stravné lístky, dotácie na dochádzanie do zamestnania alebo oslobodenie od zrážkovej dane za nadčasy, prácu v oblasti výskumu a vývoja a nočnú/zmenovú prácu, sú rozpočtovo nákladné a podľa zistení vedú k neefektívnosti. Niektoré položky odpočítateľné z dane z príjmov fyzických osôb (napr. odpočet za poukážky na služby) sú neprimerane výhodné pre zamestnancov s vysokými príjmami. Stále existujú daňové stimuly na investície do nehnuteľností, a to na federálnej úrovni (katastrálne údaje, ktoré podhodnocujú skutočné príjmy z prenájmu, odpočítateľnosť úrokov v prípade úverov na druhé obydlie), ale aj na regionálnej úrovni (*chèque-habitat* vo Valónsku). Týmto daňovými stimulmi sa skresľuje pridelovanie zdrojov a potenciálnym dôsledkom sú nadmerné investície do určitých druhov aktív z daňových dôvodov. Daňovo motivované dotácie, ktoré sú škodlivé pre životné prostredie, sa zvýšili. Zníženie sadzby DPH na elektrinu a plyn v prípade zmlúv pre domácnosti, súbežne s poskytovaním podpory pre domácnosti, naďalej dlhodobo favorizuje fosílna palivá a odrádza od ďalšej diverzifikácie a úspor energie. Pri pohľade na čoraz väčšie problémy s dopravnými zápchami a znečistením ovzdušia sa zdá, že dane z dopravy a dane za znečisťovanie sa stále nevyužívajú dostatočne. Očakáva sa, že širšia daňová reforma, ktorú vláda plánuje zaviesť do roku 2024, zníži daňové zaťaženie práce a zmierni niektoré deformácie, pokiaľ bude prijatá a implementovaná.

- (30) V súlade s článkom 19 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2021/241 a kritériom 2.2 prílohy V k uvedenému nariadeniu plán obnovy a odolnosti zahŕňa rozsiahly súbor vzájomne sa posilňujúcich reforiem a investícií, ktoré sa majú vykonať do roku 2026. Vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Belgicka už prebieha, no zvyšuje sa riziko oneskorení. Belgicko ešte nepredložilo žiadosť o platbu. Rýchle a stabilné vykonávanie si bude vyžadovať účinné riadenie. V roku 2023 sa očakáva revízia plánu obnovy a odolnosti tak, aby zahŕňal okrem iného kapitolu REPowerEU, pričom sa zohľadní revízia maximálneho grantu prideleného Belgicku v rámci mechanizmu smerom nadol. Rýchle začlenenie novej kapitoly REPowerEU do plánu obnovy a odolnosti umožní financovať dodatočné reformy a investície na podporu strategických cieľov Belgicka v oblasti energetiky a zelenej transformácie. V súlade s článkom 14 ods. 6 nariadenia (EÚ) 2021/241 Belgicko 31. marca 2023 vyjadrilo zámer požiadať v rámci mechanizmu o dodatočnú úverovú podporu vo výške 1 024 900 000 EUR. Pre úspešné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti, ako aj iných hospodárskych politík a politík zamestnanosti, ktoré presahujú rámec plánu, je naďalej dôležité systematické a účinné zapájanie miestnych a regionálnych orgánov, sociálnych partnerov a iných relevantných zainteresovaných strán, čím sa má zabezpečiť všeobecná zodpovednosť za celkový program v danej oblasti politiky.
- (31) Komisia v roku 2022 schválila všetky programové dokumenty Belgicka v oblasti politiky súdržnosti okrem programu Európskeho fondu regionálneho rozvoja pre región Brusel – hlavné mesto, ktorý bol prijatý v roku 2023. Kľúčom k dosiahnutiu zelenej a digitálnej transformácie, zvýšeniu hospodárskej a sociálnej odolnosti a dosiahnutiu vyváženého územného rozvoja v Belgicku je pokračovanie v urýchlennom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní synergií a komplementarity s plánom obnovy a odolnosti vrátane kapitoly REPowerEU.

- (32) Popri hospodárskych a sociálnych výzvach, ktorými sa zaoberá plán obnovy a odolnosti a programy politiky súdržnosti, Belgicko čelí viacerým ďalším výzvam v oblasti trhu práce, vzdelávacieho systému, energetickej politiky a zelenej transformácie. Miera voľných pracovných miest v Belgicku patrí v súčasnosti medzi najvyššie v Únii a pre zamestnávateľov je čoraz ťažšie nájsť zamestnancov so správnymi zručnosťami. V účasti na trhu práce sú však značné regionálne rozdiely. Nedostatok pracovníkov je vysoký v povolaniach s nízkou aj vysokou úrovňou kvalifikácie, pričom pracovná sila chýba vo viacerých odvetviach, napríklad v informačných a komunikačných technológiách, na odborných, technických a vedeckých pracovných miestach, v ubytovacích a stravovacích službách či v zdravotnej starostlivosti. Počet absolventov, a najmä absolventiek vedných, technologických, inžinierskych a matematických odborov (STEM) zostáva nízky a ich podiel sa zvyšuje len pomaly, a to aj napriek osobitným akčným plánom v oblasti STEM. Nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami možno vysvetliť aj nízkou účasťou na vzdelávaní dospelých. Súčasné stimuly pre vzdelávanie dospelých nemusia oslovovať osoby s nízkym vzdelaním, ktorým by zvýšenie úrovne zručností mohlo priniesť lepšie pracovné príležitosti. Kľúčom k zníženiu nedostatku požadovaných zručností a podpore začleňovania a prerozdelenia pracovnej sily sú kvalitné systémy vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré reagujú na meniace sa potreby trhu práce, a ciele opatrenia na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu. Riešenie nedostatku pracovných síl a nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami je hlavnou pákou na riešenie digitálnej transformácie a umožnenie zelenej transformácie, ako aj na dosiahnutie hlavných cieľov Únie v oblasti zamestnanosti a zručností do roku 2030.

- (33) Nielen minimalizovanie faktorov v daňovom systéme a systéme dávok, ktoré odrádzajú od práce, ale aj účinnejšie a cielenejšie aktivačné opatrenia by mohli pomôcť uvoľniť veľký nevyužitý potenciál pracovnej sily a zmierniť čoraz väčší nedostatok pracovníkov a požadovaných zručností. Znevýhodnené skupiny, napríklad ľudia s nízkou úrovňou dosiahnutého vzdelania, s migrantským pôvodom alebo so zdravotným postihnutím, sú menej integrované do trhu práce. Miera prechodu od nezamestnanosti alebo nečinnosti k zamestnaniu je v priemere nízka. Z toho vyplýva, že stále existuje priestor na posilnenie účinnosti aktívnych politík trhu práce, najmä pomocou systematickejších hodnotení a integrovaných ciest pre uchádzačov o zamestnanie, ktorí čelia viacerým prekážkam pri hľadaní práce. Ďalšie zvyšovanie miery zamestnanosti si bude vyžadovať aj politiky na podporu opätovného začlenenia dlhodobo práceneschopných osôb, najmä v dôsledku vyhorenia a depresie (25 % prípadov), ktoré dnes značne prevyšujú počet nezamestnaných.
- (34) Pokiaľ ide o nedostatok pracovných síl a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, existujú obavy v súvislosti s výkonnosťou, inkluzívnosťou a spravodlivosťou vzdelávacích systémov, a to aj vzhľadom na vysoké verejné výdavky na vzdelávanie. Rozdiely vo vzdelávacích výstupoch úzko súvisia so sociálno-ekonomickým a migrantským pôvodom študentov a patria medzi najväčšie v Únii, čo vedie k nerovnostiam vo vzdelávaní. Kľúčové bude zvýšenie atraktívnosti odborného vzdelávania a prípravy, ako aj ich relevantnosti pre trh práce. Posilnenie učiteľského povolania poskytovaním lepšej odbornej prípravy učiteľov a kontinuálneho profesijného rozvoja a vytváraním flexibilnejších a atraktívnejších kariérnych dráh by pomohlo znížiť rastúci nedostatok kvalifikovaných učiteľov, pri ktorom hrozí ďalšie prehlbovanie existujúcich nerovností vo vzdelávaní. Nedávno sa podnikli určité kroky na posilnenie učiteľského povolania, prípadne sa plánujú. Bude nevyhnutné pokračovať vo vykonávaní uvedených opatrení a monitorovať ich vplyv.

- (35) Približne 70 % hrubej domácej spotreby energie v Belgicku pokrýva dovoz fosílnych palív. V roku 2021 tvorila ropa 45 % energetického mixu Belgicka a zemný plyn 23 %. Spotreba zemného plynu v Belgicku klesla v období od augusta 2022 do marca 2023 o 15 % v porovnaní s priemernou spotrebou plynu za rovnaké obdobie v predchádzajúcich piatich rokoch, čo je v súlade s cieľom zníženia o 15 % stanoveným v nariadení Rady (EÚ) 2022/1369¹⁷. Belgicko by mohlo pokračovať v úsilí o dočasné zníženie dopytu po plyne až do 31. marca 2024 podľa nariadenia Rady (EÚ) 2023/706¹⁸. Energia z obnoviteľných zdrojov predstavovala v roku 2021 len 13 % konečnej spotreby energie. Aby Belgicko zohľadnilo ambicióznejšie zámery Únie, bude musieť výrazne zvýšiť svoj cieľ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030, ktorý je v súčasnosti stanovený na úrovni 17,5 % a v posúdení Komisie z roku 2020 sa považuje za neambiciózny. Plánované zníženie jadrovej energie a predpokladaný nárast dopytu po elektrickej energii si vyžadujú výrazné zvýšenie energetickej efektívnosti a podielu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov. Rozvoj projektov v oblasti veternej energie na pevnine a súvisiace rozšírenie elektrizačnej sústavy však naďalej výrazne brzdí nízka miera akceptácie verejnosťou a dlhé oneskorenia pri udeľovaní povolení, a to najmä v dôsledku opakujúcich sa a zdĺhavých odvolacích konaní. Pre urýchlenie zavádzania veternej energie na pevnine a súvisiaceho posilnenia sústavy možno uskutočniť ďalšie kroky. Viac priestoru pre veternú energiu by sa mohlo uvoľniť vďaka priestorovému plánovaniu a revízii pravidiel upravujúcich minimálnu vzdialenosť veterných turbín od letísk, radarov a vojenských zón. Udeľovanie povolení by sa mohlo uľahčiť tým, že sa projektom veternej a sieťovej infraštruktúry poskytne štatút prevažujúceho verejného záujmu a urýchlí sa vybavovanie odvolaní. Akceptovateľnosť na miestnej úrovni by sa mohla zvýšiť účasťou obcí a občanov na projektoch výroby energie z obnoviteľných zdrojov.

¹⁷ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1369 z 5. augusta 2022 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne (Ú. v. EÚ L 206, 8.8.2022, s. 1).

¹⁸ Nariadenie Rady (EÚ) 2023/706 z 30. marca 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2022/1369, pokiaľ ide o predĺženie obdobia znižovania dopytu pri opatreniach na zníženie dopytu po plyne a posilnenie podávania správ a monitorovania v súvislosti s ich vykonávaním (Ú. v. EÚ L 93, 31.3.2023, s. 1).

Ďalšiu motiváciu pre rozšírenie strešnej solárnej energie (malých aj veľkých zariadení) by poskytlo prijatie reforiem, ktoré určia záväzné požiadavky pre veľké verejné a komerčné budovy, stimuly pre prenajímateľov a právne rámce, ktoré uľahčia spoločné využívanie energie. Okrem toho by sa mohla podporovať vlastná spotreba a flexibilita na strane dopytu. Proaktívne pripravované, integrovanejšie a konzistentnejšie desaťročné plány investícií do elektrickej siete by mohli zabrániť oneskoreniam pri pripájaní nových projektov v oblasti veternej energie (a iných obnoviteľných zdrojov), ako aj koncových používateľov (tepelné čerpadlá, nabíjacie stanice pre elektrické automobily), pričom by mali predvídať očakávaný nárast spotreby elektrickej energie v priemysle.

- (36) Ďalšie politické reformy a dodatočné investície na zníženie emisií skleníkových plynov v odvetviach energetiky, priemyslu, stavebníctva a dopravy by pomohli znížiť celkovú vysokú závislosť Belgicka od dovozu fosílnych palív. Motiváciou k zvýšeniu energetickej efektívnosti v priemysle by mohli byť lepšie dobrovoľné dohody, zavádzanie plánov na úsporu energie a dekarbonizáciu pre najväčších používateľov fosílnych palív, stimuly na elektrifikáciu a zavádzanie priemyselných tepelných čerpadiel alebo širšie začlenenie obehových výrobných metód. Belgicku hrozí, že nedosiahne svoje ciele v oblasti renovácie a energetickej efektívnosti do roku 2030. Znižovanie spotreby fosílnych palív v budovách je stále veľkým problémom. Súčasnú investičnú úsilie v oblasti energetickej obnovy by sa preto malo zintenzívniť a doplniť o politické reformy, ako sú napríklad zákaz fosílnych palív v nových budovách, povinné energeticky efektívne renovácie, postupné ukončenie vykurovania na báze fosílnych palív a presun stimulov smerom k nízkouhlíkovým vykurovacím riešeniam, ako sú tepelné čerpadlá a tepelné siete zásobované rekuperovanou a obnoviteľnou energiou. Súbežne s tým by sa vzdelávanie a odborná príprava mali prispôbiť príslušným vznikajúcim zeleným technickým zručnostiam a mal by sa zabezpečiť dostatočný počet vhodne kvalifikovaných technikov a stavebných pracovníkov. Vysoký podiel používania osobných automobilov v doprave predstavuje veľkú časť spotreby ropy v Belgicku. Podpora „bezmotorovej mobility“ (napríklad cyklistiky a spoločnej mobility) a využívanie verejnej dopravy by pomohli znížiť využívanie osobných automobilov a náklady spojené s preťažením ciest. Vďaka nepretržitým investíciám do cyklistickej infraštruktúry, propagačným iniciatívam a cieľovým stimulom došlo v roku 2022 k zvýšeniu využívania bicykla ako prostriedku na dochádzanie do práce, a to najmä vo Flámsku a Bruseli. Stále však existuje priestor na ďalšiu podporu tejto formy bezmotorovej mobility prostredníctvom investícií do cyklistickej infraštruktúry a bezpečnosti cestnej premávky pre cyklistov. Využívanie verejnej dopravy sa po kríze COVID-19 ešte úplne nevrátilo na pôvodné úrovne a mohlo by sa ďalej podporovať zlepšením prímestských a medzimestských spojov, investíciami do obnovy vozového parku a vyššou frekvenciou spojov.

- (37) Nedostatok pracovnej sily a požadovaných zručností v odvetviach a povolaniach, ktoré sú kľúčové pre zelenú transformáciu, vrátane výroby, zavádzania a údržby emisne neutrálnych technológií, vytvára prekážky pri prechode na emisne neutrálne hospodárstvo. Kľúčom k zníženiu nedostatku požadovaných zručností a podpore začleňovania a prerozdelenia pracovnej sily sú kvalitné systémy vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré reagujú na meniace sa potreby trhu práce, a cielené opatrenia na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu. S cieľom uvoľniť nevyužitú ponuku pracovnej sily musia byť tieto opatrenia dostupné najmä pre jednotlivcov a v tých odvetviach a regiónoch, ktoré sú najviac ovplyvnené zelenou transformáciou. V roku 2022 bol zaznamenaný nedostatok pracovníkov vo viacerých povolaniach, ktoré si vyžadujú osobitné zručnosti alebo znalosti pre zelenú transformáciu, napríklad v oblasti stavebného inžinierstva a prevádzky elektrární.
- (38) Rada na základe posúdenia Komisie preskúmala program stability na rok 2023 a jej stanovisko¹⁹ je zohľadnené v odporúčaní 1.

¹⁹ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

- (39) Vzhľadom na úzke prepojenie medzi hospodárstvami členských štátov eurozóny a ich kolektívny príspevok k fungovaniu hospodárskej a menovej únie Rada odporučila, aby členské štáty eurozóny prijali opatrenia, a to aj prostredníctvom svojich plánov obnovy a odolnosti, s cieľom i) zachovať v roku 2023 udržateľnosť dlhovej služby a zdržať sa širokej podpory celkového dopytu, lepšie zacieliť fiškálne opatrenia prijaté s cieľom zmierniť vplyv vysokých cien energie a zvážiť primerané spôsoby postupného ukončovania podpory, keď tlaky na ceny energie poľavia; ii) udržať vysokú úroveň verejných investícií a podporovať súkromné investície v snahe napomôcť zelenej a digitálnej transformácii; iii) podporovať taký vývoj v oblasti miezd, ktorý by zmiernil stratu kúpnej sily a zároveň obmedzil druhotné účinky na infláciu, ďalej zlepšiť aktívne politiky trhu práce a riešiť nedostatok požadovaných zručností; iv) zlepšiť podnikateľské prostredie a zabezpečiť, aby energetická podpora pre podniky bola nákladovo efektívna, dočasná, cielená na životaschopné podniky a aby sa ňou udržiavala motivácia realizovať zelenú transformáciu, a v) zachovať makrofinančnú stabilitu a monitorovať riziká pri súčasnom ďalšom úsilí o dobudovanie bankovej únie. V prípade Belgicka odporúčania 1, 2, 3 a 4 prispievajú k vykonávaniu prvého, druhého a tretieho odporúčania uvedeného v odporúčaní o eurozóne z roku 2023.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Belgicko v rokoch 2023 a 2024 prijalo opatrenia s cieľom:

1. zrušiť platné núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky čo najskôr v rokoch 2023 a 2024 a použiť súvisiace úspory na zníženie deficitu verejných financií; ak by si obnovené zvyšovanie cien energie vyžadovalo nové alebo pokračujúce podporné opatrenia, zabezpečiť, aby takéto podporné opatrenia boli zamerané na ochranu zraniteľných domácností a podnikov, fiškálne dostupné a aby sa nimi zachovali stimuly na úsporu energie;

zabezpečiť obozretnú fiškálnu politiku, najmä obmedzením nominálneho zvýšenia čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov v roku 2024 najviac na 2 %²⁰;

zachovať verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečiť účinné čerpanie grantov v rámci mechanizmu a účinné čerpanie iných fondov Únie, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu;

v období po roku 2024 pokračovať v realizácii strednodobej fiškálnej stratégie postupnej a udržateľnej konsolidácie v kombinácii s investíciami a reformami vedúcimi k vyššiemu udržateľnému rastu s cieľom dosiahnuť obozretnú strednodobú fiškálnu pozíciu;

posilniť úsilie o zlepšenie efektívnosti dlhodobej starostlivosti; uskutočniť reformu daňového systému a systému dávok s cieľom obmedziť prekážky, ktoré odrádzajú od práce, a to presunom daňového zaťaženia z práce a zjednodušením daňového systému a systému dávok; preskúmať daňové výdavky s cieľom znížiť ich hospodársky, sociálny a environmentálny škodlivý vplyv;

²⁰ Čo podľa odhadov zodpovedá ročnému zlepšeniu štrukturálneho rozpočtového salda na rok 2024 vo výške najmenej 0,7 % HDP, ako sa uvádza v odôvodnení 23.

2. zabezpečiť účinné riadenie, aby bolo možné rýchlo a stabilne vykonávať plán obnovy a odolnosti; urýchlene sfinalizovať kapitolu REPowerEU s cieľom čo najrýchlejšie začať s jej vykonávaním; pokračovať v rýchlom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní komplementarity a synergií s plánom obnovy a odolnosti;
3. riešiť nedostatok pracovných síl a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, a to najmä posilnením aktivačných politík (vrátane usmernení) na integráciu znevýhodnených skupín do trhu práce; zlepšiť výkonnosť a spravodlivosť systémov vzdelávania a odbornej prípravy a pokračovať v reformách na posilnenie učiteľského povolania;
4. znížiť celkovú závislosť od fosílnych palív intenzívnejším zlepšovaním energetickej efektívnosti a znižovaním využívania fosílnych palív v budovách, ďalšou stimuláciou dekarbonizácie priemyslu a podporou využívania a poskytovania verejnej dopravy a bezmotorovej mobility; urýchliť zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov a súvisiacej sieťovej infraštruktúry ďalším zjednodušením postupov udeľovania povolení vrátane skrátenia odvolacích konaní a prijatím právnych rámcov na ďalšie zvýšenie investícií do zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov a uľahčenie spoločného využívania energie; zintenzívniť politické úsilie zamerané na poskytovanie a nadobúdanie zručností a kompetencií potrebných na zelenú transformáciu.

V Bruseli

Za Radu

predseda/predsedička
